

OUTSIDER

FANTAZIJA

PRAVILA IGRE

O pravi in manj pravi arhitekturi

VINKO GLANZ

POGLED V ZAKULISJE

Jože Spacal, Branko Hojnik, Alan Hranitelj

Prenova vhodne avle gimnazije Poljane

Arhitektura: Svet Vmes • Lokacija: Ljubljana, Gimnazija Poljane
Pripravila: Nina Granda • Foto: Matevž Paternoster

SVET VMES je nastal leta 2010 kot neformalna kreativna skupina štirih arhitektov (Jure Hrovat, Ana Kosi, Ana Kreč in Tina Rome), ki se je samoiniciativno, v prostem času, borila proti togosti predpisov za gradnjo osnovnih šol v Sloveniji. Ti do potankosti, kar z risbo! definirajo vse učne prostore, servise in komunikacije, pri tem pa se pozablja, da so prav ti prostori bistveni za socializacijo, druženje po pouku in med odmori, za delo v skupinah ali individualno, za počitek in odmik od realnosti.

Ana Kreč pojasni: »Povod za ustanovitev skupine je bila zmaga na natečaju za dve osnovni šoli v Kamniku, leta 2008, kjer sva se s kolegico s Fakultete za arhitekturo - Tino Rome, s takim pravilnikom v praksi tudi prvič srečali.«

Prva naročila so pridobili tako, da so samoiniciativno, na podlagi lastnih raziskav in izkušenj iz tujine ustvarili digitalna knjižico z vizijo in pozitivnimi primeri, ki so jo poslali na izbrane izobraževalne ustanove, da bi spodbudili nekakšen odziv, željo po spremembi na bolje, tudi, če ni bilo natečajev, razpisov, itd. Odziva je bilo veliko in tako so se začeli prvi projekti skupine. Najprej dva do tri na leto, nato vedno več, dokler fizično nismo več zmogli opravljati »dveh služb« na enkrat. »Leta 2014, smo nato trije arhitekti (Jure Hrovat, Ana Kosi in Ana Kreč) tvegali in odprli arhitekturni biro SVET VMES, ki danes funkcionira predvsem v kontekstu izobraževanih ustanov, vsekakor pa si želijo in tudi že delujejo tudi izven tega okvira,« zaključuje Ana.

Kaj pomeni vmesni prostor, svet vmes v šolskih prostorih in kako ga artikulirate v vašem biroju?

Vmesni prostor najdemo v vseh merilih – v urbanizmu, arhitekturi in interierju. Nas najbolj zanima, kako lahko vmesnemu prostoru nadgradimo pomen, tako da ta postane hierarhično bolj dominanten in ni »samo tam«. Kako lahko z jačanjem neformalnega prostora obogatimo formalno funkcijo objekta? Kako lahko prostor vmes določi identiteto objekta, kot na primer v projektu operne hiše v Oslu, kjer je javna pohodna streha – »mestna plaža« enako pomembna kot formalni del objekta - operna dvorana. V Markthalu v Rotterdamu ni bistvo samo v loku s stanovanji, ki je sicer nova ikonična arhitektura v mestnem tkivu,

ampak v vmesnem javnem prostoru, ki ga ta ustvarja.

Na tak način »beremo« tudi vmesne prostore v šolah. Prostor vmes nima samo vloge fizičnega povezovanja prostorov in ljudi, temveč tudi vlogo izobraževanja in spodbujanja prostorske občutljivosti. Podobno lahko delujemo tudi izven konteksta izobraževalnih ustanov. Na tak način lahko projektiramo arhitekturo.

Kakšne novosti poskušate vnesti interierje šol?

V interierje šol poskušamo vnesti nenavadnost, edinstvenost, igrivost, dinamiko, nekaj kar te »zbudi« in razveseli, medtem ko opravljaš vsakodnevne šolske obveznosti, ki jih je vedno več.

Delujemo po principu »prostorske akupunkture« - male intervencije, na vsakih nekaj metrov, na vsakih nekaj minut, podobno kot urbanisti. Projekt ima lahko, ne glede na svojo velikost, velik vpliv na dnevne vedenjske vzorce uporabnikov. V nekaj letih lahko z večjim številom malih intervencij popolnoma spremenimo identiteto šole, pri čemer se njena zunanost ne bo nujno spremenila. Nekateri naše delo primerjajo z Argonavti.

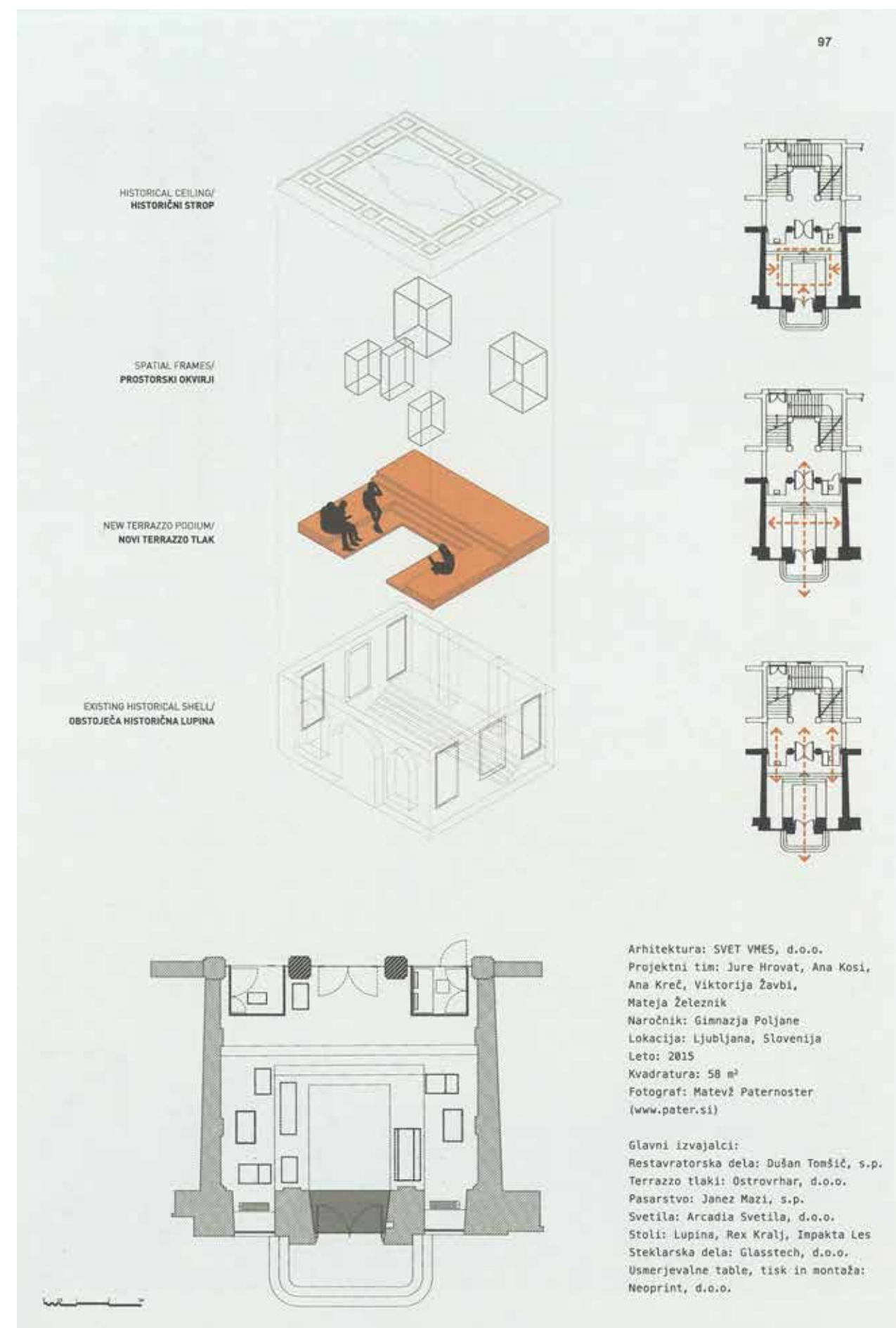
Kaj je najlepše v vašem delu?

Stalno smo v kontaktu z mladimi, ki so izredno direktni, iskrivi, igrivi, nenavadni in polni domišljije. Najbolj nas veseli trenutki, ko je projekt končan, ko se dijaki ali učenci prvič srečajo z našo mini intervencijo. Prva reakcija je vedno najbolj iskrena. Razveseli nas, če se jim na obrazu razleze velik nasmeh, če postanejo evforični in predvsem, če se s prostorom začnejo ukvarjati. Izpostavimo jih fleksibilnim in evokativnim prostorskim konfiguracijam, ki spodbujajo domišljijo, interakcije ter medsebojna pogajanja. Na tak način jim nezavedno privzgjajamo prostorsko občutljivost, ki se pri vzgoji otrok in mladine premalo izpostavlja.

Kasneje se potem čudimo, kako nizka je vsesplošna prostorska kultura v Sloveniji. Vse se začne doma in nato nadaljuje v šoli, najpomembnejši del našega dela vidimo prav v tem, da prostorsko vzgajamo.

Kaj je posebnost projekta na Poljanah?

Predvsem v tem, da smo izpostavili, kar je že bilo kakovostno; ornamentiran strop, stenske štukature, simetrijo prostora in lepo ohranjeno kamnito stebrno konstrukcijo, ter znova, brez izgube funkcionalnosti, poizkusili vzpostaviti originalno stanje – vhodna avla prvotno namreč ni bila ločena od glavnega stopnišča, saj ni imela funkcije vetrolova. Z novimi geometrijskimi elementi smo se spoštljivo umaknili od historične lupine, ki je danes popolnoma bela in zato lažje opazimo vse zanimive detajle. Vse novo, z izjemo tal, je črno, zelo tanko in transparentno, kot da bi s svinčnikom risali linije po prostoru. Črna geometrijska telesa funkcionirajo z ali brez likovne razstave. To je bilo tudi osnovno vodilo pri snovanju projekta, ki smo ga oblikovali v tesnem dialogu skupaj z naročnikom – ravnateljem ter predstavniki, izbranimi učitelji.

Arhitektura: SVET VHES, d.o.o.
 Projektni tim: Jure Hrovat, Ana Kosi,
 Ana Kreč, Viktorija Žavbi,
 Mateja Železnik
 Naročnik: Gimnazija Poljana
 Lokacija: Ljubljana, Slovenija
 Leto: 2015
 Kvadratura: 58 m²
 Fotograf: Matevž Paternoster
 (www.pater.si)

Glavni izvajalci:
 Restavratorska dela: Dušan Tomšič, s.p.
 Terrazzo tlaki: Ostrovihar, d.o.o.
 Pasarstvo: Janez Mazi, s.p.
 Svetila: Arcadia Svetila, d.o.o.
 Stoli: Lupina, Rex Kralj, Impakta Les
 Steklarska dela: Glasstech, d.o.o.
 Usmerjevalne table, tisk in montaža:
 Neoprint, d.o.o.

Historični strop avle, Foto: Matevž Paternoster